

Bir askar yo'lda ketib borardi: Bir-ikki! Bir-ikki! Orqasida xaltasi-yu yonida qilichi. U, urushdan uyiga qaytmoqda edi. Yo'lda unga juda xunuk va qari bir jodugar kampir uchradi. Uning pastki labi ko'kragiga osilib tushgan edi.

- Salom, askar! - dedi jodugar kampir. - Juda katta xal-tang va ajoyib qiliching bor ekan! Chindan ham azamat askar ekansan! Har tomonlama durust ekansan-u, biroq cho'ntakla-ring bo'sh ekan. Istasang, senga pul beray, askar!

- Rahmat, jodugar kampir. Puldan ahmoqlargina bosh tortadilar, - dedi soldat va cho'ntagini tutdi.

- Yo'g'ey! - dedi jodugar kampir, - bir oz sabr qil. Hov anavi katta daraxtni ko'ryapsanmi? - Kampir shu yaqindagi bir daraxtni ko'rsatdi. - Uning ichi bo'sh. Daraxtga chiq, tepasida kavagi bor, shu kavakka kir-da, eng pastiga tush. Men bo'lsam sening belingga arqon bog'layman va qachon tort deb qichqirsang, tortib olaman.

- Men bu kavakka kirib nima qilaman? - deb so'radi askar.

- Pul olib chiqasan, - dedi jodugar kampir. - Bu daraxt oddiy daraxtlardan emas. Sen uning eng tagiga tushganingda, uzun yerosti yo'lni ko'rasan. U yer judayam yorug', kecha-kunduz yuzlab lampalar yonib turadi. Yerosti yo'li bilan to'ppa-to'g'ri ketaver. Eng oxiriga yetganingda uchta eshikka duch kelasan. Eshiklarning kaliti og'zida turadi. Burasang, eshik ochilib ketadi.

Birinchi uyga kirishing bilanoq, kattakon sandiqni, uning ustida bo'lsa bir it o'tirganini ko'rasan. Bu itning ko'zlari xuddi piyoladay keladi. Lekin sen qo'rqma! Men senga o'zimning ko'k katakli fartug'imni beraman, uni yerga yozgin, itni qo'rqmasdan ushlab ol-da, darrov uni fartug'im ustiga o'tqiz. Undan so'ng sandiqni ochgin-da, pullarni xohlaganingcha ol. Lekin bu sandiqda faqat chaqa pullar bor, xolos. Agar kumushini xohlasang, ikkinchi uyga kir. U uyda ham sandiq bor. Sandiq ustida ko'zlari xuddi tegirmon toshiday keladigan it o'tiradi. Lekin sen undan sira qo'rqma. Uni tutib ol-da, fartuqqa o'tqiz, so'ngra kumush pullarni olaber. Agar xohlasang, istaganingcha tillaga ham ega bo'la olasan. Buning uchun uchinchi uyga kirsang, bas. Uchinchi uyning o'rtasida tilla bilan liq to'la sandiq turadi. Sandiqning ustida o'tirgan it shunday kattaki, uning har bir ko'zi gumbazday keladi. Uni mening fartug'imga o'tqaza olsang - sening baxting: it senga tegmaydi. Keyin istaganingcha tillalarni olaverasan.

- Bu-ku, yaxshiku-ya, - dedi askar, - lekin sen bular evaziga mendan nima olasan, jodugar? Axir, mendan biror narsa kerakdir senga.

- Men sendan bir chaqa ham olmayman, - dedi jodugar kampir. - Faqat sen menga buvim pastga oxirgi marta tush-ganida unutilib qoldirgan eski chaqmoqtoshni olib chiqib bersang bo'lgani.

- Xo'p, mayli, belimga arqon bog'la! - dedi askar.

- Bo'ldi! - dedi jodugar kampir. - Ma, katakli fartug'imni ol.

Askar daraxtga chiqdi. Kavakning ichiga tushdi. Hammasi jodugarning aytganidek bo'lib chiqdi: askar ko'rsa - yo'lak kun-duz kuniday yorug', unda yuzlarcha lampalar yonib turar edi.

Askar to'ppa-to'g'ri borib yo'lakning oxiriga yetdi. Undan nari yo'l yo'q edi. Askar og'izlarida kalitlari bo'lgan uch eshikni ko'rdi.

Askar birinchi eshikni ochib, ichkari kirdi. Uyning o'rtasidagi sandiqda ko'zlari piyoladay bir it o'tirar va askarga tikilar edi.

- Juda ajoyib-ku! - dedi askar, u itni ushlab olib jodugarning fartug'iga o'tqizdi. It shu choq jim bo'lib qoldi; askar sandiqni ochdi-da cho'ntaklarini chaqaga to'lg'azdi. Keyin sandiqni yopdi, itni qaytadan uning ustiga o'tqizdi, o'zi bo'lsa ikkinchi uyga qarab jo'nadi.

Jodugar kampir to'g'ri aytgan ekan - bu uydagi sandiq ustida ko'zlari tegirmon toshiday bir it o'tirardi.

- Xo'sh, nega menga bunchalik o'qrayding? Yana ola ko'zlaring qinidan chiqib ketmasin! - dedi askar va itni tutib olib, jodugar kampirning fartug'iga o'tqizdi, o'zi bo'lsa sandiqqa yopishdi.

Askar sandiqdagi kumush pullarni ko'rdi-yu, cho'ntaklaridan chaqa pullarni olib tashladi. Keyin har ikki cho'ntagini va xaltachasini kumush bilan to'lg'izdi. Nihoyat askar uchinchi uyga kirdi. Kirishi bilanoq og'zi ochilib qoldi. Butun bir mo'jiza! Uyning o'rtasida oltin sandiq turardi, sandiqning ustidagi itning ko'zlari ikki gumbazday kelar va eng tez yura-digan arava g'ildiragiday aylanardi.

- Salom alaykum! - dedi askar va go'yo generalga salom berganday oyoqlarini urib ta'zim qildi.

Lekin askar uzoq qarab turmadi. Itni birdaniga ko'tarib oldi-da, jodugar kampirning fartug'iga o'tqizdi, o'zi esa sandiqni ochdi. O'h-ho'! Bu yerda shuncha tilla bor ekanki, bu tillalarga butun bir shaharni, butun o'yinchoqlarni, barcha qalayi askarchalarni, hamma yog'och otchalarni va dunyodagi hamma shirin kulchalarni sotib olsa bo'lardi. Hammasiga yetib ortardi!

Shu yerda askar cho'ntaklaridagi va xaltachasidagi kumush pullarni olib tashladi-da, ikki qo'llab sandiqdan tillani hovuchlay boshladi. U tilia bilan cho'ntaklarini, xaltachasini, shapkasini va etik qo'njilarini to'ldirdi. Tillaning og'irligidan askar zo'r-bazo'r o'rnidan turdi. Endi u puldor bo'lgan edi!

U itni yana sandiqqa o'tqizdi, keyin eshikni yopdi-da, yuqoriga qarab:

- Hay, meni tortib ol, jodugar kampir! - deb baqirdi.

- Chaqmoq toshimni oldingmi? - deb so'radi jodugar kampir.

- Rostdan ham sal bo'lmasa chaqmoqtoshingni unutayozgan ekanman! - dedi soldat va orqasiga qaytib chaqmoqtoshni oldi.

- Qani, tort! Sening chaqmoqtoshingni topdim! - deb qichqirdi u jodugar kampirga.

Jodugar uni yuqoriga tortib chiqardi, askar yana katta ko'chaga chiqib oldi.

- Qani, chaqmoqtoshni ber-chi menga! - dedi jodugar kampir.

- Senga bu chaqmoqtosh nimaga kerak, jodugar kam-pir? - deb so'radi askar.

- Nima ishing bor! - deb javob berdi jodugar. - Sen axir pullarni olding-ku, menga chaqmoqtoshni berda endi.

- Ha, yoqadimi, - dedi askar. - Chaqmoqtoshning senga nima keragi bor? Hozir ayt, bo'lmasa qilich bilan boshingni uzib tashlayman.

- Aytmayman! - dedi jodugar kampir.

Shunda askar qilichini chiqarib jodugar kampirning kallasini kesib tashladi, jodugar kampir yerga yiqildi-yu, shu ondayoq jon berdi. Askar bo'lsa, jodugaming katakli fartug'iga o'zining hamma pullarini tugdi-da, tugunini orqalab, to'g'ri shaharga qarab yo'l oldi.

Shahar katta va ajoyib edi. Askar eng katta musofirxonaga borib tushdi, o'ziga eng yaxshi uylarni ijaraga oldi va o'zining eng sevgan taomlarining barchasini keltirishni buyurdi - axir u endi badavlat bo'lib qolgan edi-da!

Uning etigini tozalayotgan xizmatkor, shunday boy janob-ning bunday eski etik kiyganiga hayron qoldi - axir hali askar yangisini olib ulgurmagan edi-da. Lekin ertasi kuni u o'ziga eng yaxshi kiyimlar - pat suqilgan shlyapa va jaranglaydigan shpori bor etik sotib oldi.

Endi askar haqiqiy to'ra bo'lib oldi. Unga bu shaharda bo'lgan butun mo'jizalar haqida ham, qirol va uning qizi mali-ka haqida ham

so'zlab berdilar.

- Bu malikani qanday qilib ko'rsa bo'ladi? - deb so'radi askar.

- Ko'rishning hech iloji yo'q, - dedi unga. - Malika baland devorlar va tosh minoralar bilan o'ralgan katta bir mis qo'rg'onda yashaydi. U yerga qiroldan boshqa hech kim na kira oladi va na chiqa oladi, negaki qiroлга qizining peshonasiga oddiy bir askarning xotini bo'lishlik yozib qo'yilgan, deb aytganlar. Qiroлга esa oddiy bir askarga qaynata bo'lish, albatta, yoqmaydi. Shuning uchun ham u malikani yopiq joyda saqlaydi.

Malikani ko'rish mumkin bo'lmaganligiga askar ancha achindi, shunday bo'lsa-da uzoq qayg'urmadi. U malikasiz ham juda shod kun kechirdi: teatrlarga bordi, qirol bog'ida sayr qildi va kambag'allarga pul ulashdi - axir u, cho'ntagida bir chaqasiz yurishning qanday yomon ekanini o'z boshidan kechirgan edi-da!

Demak, askar boy ekan, yaxshi yashab, yaxshi kiyinarkan, shunday bo'lgandan keyin uning og'aynilari ham ko'paydi. Hammalari uni yaxshi yigitcha, haqiqiy to'ra deb atardilar, bu esa unga juda yoqardi.

Shunday qilib askar pullarini ayamay sarf qilaverdi va bir kun qarasa cho'ntagida hammasi bo'lib ikki chaqa qolipdi, xolos. Shundan keyin askar yaxshi uydan tomning qoq tagida-gi tor hujraga ko'chib chiqishga majbur bo'ldi. Kechirgan kun-larini yana esladi: etigini o'zi tozaladi va undagi yirtiq-larni o'zi yamadi. Og'aynilaridan hech qaysisi ortiq uni kelib ko'rmay-digan bo'ldi, chunki uning oldiga chiqish uchun juda balandga ko'tarilish kerak edi.

Bir kun kechqurun askar o'z hujrasida o'tirardi. Kun qorayib ketdi, uning hatto shamga ham puli yo'q edi. Shu choq jodugar kampirning chaqmoqtoshi esiga tushib qoldi. Askar chaqmoqtoshni oldi-da, o't chiqara boshladi. U o'tchaqarga urgan edi hamki, eshik lang ochilib ketdi va xuddi ko'zlari piyoladay bo'lgan it chopib kirdi. Bu it askarning yer ostidagi birinchi uyda ko'rgan iti edi.

- Nima buyurasan, askar? - deb so'radi it.

- Iye, mana bunisi ajoyib bo'ldi-ku! - dedi askar. - Chaqmoqtoshning biror hikmati bor ko'rinadi. U meni yomon kunlardan qutqazmasmikan? Qani, menga pul keltir-chi! - deb buyurdi itga va... - bir! deguncha it g'oyib bo'ldi, - ikki deyishi bilan it darhol hozir bo'ldi, uning tishida chaqa pullar to'la kattakon bir xalta bor edi.

Askar o'zidagi chaqmoqtoshning qanday ajoyib narsa ekanini endi tushundi. O'tchaqarga bir marta ursa, bas edi - chaqa pul to'la sandiqda o'tirgan - ko'zlari piyoladay it hozir bo'lar edi, ikki marta ursa-chi - ko'zlari tegirmon toshidek keladigan it, uch marta ursa - har bir ko'zi gum-bazday keladigan it uning oldida hozir bo'lardi. Birinchi it unga chaqa, ikkinchisi esa kumush pullarni, uchinchisi toza tilla keltirardi.

Askar yana boyib ketdi, u eng yaxshi uylarga ko'chib chiq-di, yana olifta kiyimlar kiyib yuradigan bo'ldi. Uning hamma og'aynilari yana unikiga kela boshladilar va uni juda yaxshi ko'rib qoldilar.

Bir kun askarning boshiga bir o'y keldi: "Xo'sh, nega men malikani ko'rmayin? Hamma uni juda chiroyli deb ta'riflaydi-ku. Agar u o'z umrini mis qo'rg'onda, baland devorlar va minoralar ichida o'tirib o'tkazsa, bundan nima foyda? Qani, mening chaqmoqtoshim qayda?"

O'tchaqarga bir marta urgan edi, shu onning o'zidayoq ko'zlari piyoladay it hozir bo'ldi.

- Gap bunday, azizim! - dedi askar. - Endi rosti, kech bo'lib qoldi. Ammo men bir nafas bo'lsa-da malikani ko'rmoq istayman. Qani, jo'nab qol!.. - It shu ondayoq chopib ketdi va askar ko'z ochib yumguncha qaytadan hozir bo'ldi, uning ustida esa uxlaganicha malika yotardi.

Malika juda ham ajoyib va go'zal edi. Birinchi qarashda-yoq uning chinakam malika ekanligi ko'rinardi, buni ko'rgan askar, uni o'pishdan o'zini sira to'xtatolmadi. Axir u boshidan tovonigacha jasoratli yigit bo'lgan chin askar edi-da!

Keyin it malikani qanday olib kelgan bo'lsa, shunday eltib qo'ydi.

Ertalabki choy vaqtida malika it bilan askar haqida juda g'alati tush ko'rganini qirol bilan qirolichaga so'zlab berdi, go'yo u itning ustida yotib borar emish va qandaydir askar uni o'pgan emish.

- Bunisi nimasi? - dedi qirolicha, bu tush unga unchalik yoqmad.

Ertasi kun kechasi malikaning yotar joyiga qari bir kanizakni poyloqchi qilib qo'yidilar. O'sha gap haqiqatan ham tush edimi yoki boshqa bir narsa ekanini bilib olish kerak edi.

Askar esa yana go'zal malikani o'lgudek sog'inib qoldi. Shunday qilib kechasi mis qo'rg'onda kechagi it paydo bo'ldi, malikani ko'tarib olib, kuchining boricha yugurdi. Shu on qari kanizak suv o'tmaydigan etigini kiyib uning ortidan quva ketdi. It malika bilan katta bir uyga kirib ketganini ko'rib, kanizak: "Endi biz muttahamni topa olamiz", deb o'yladi va uying darvozasiga bo'r bilan katta butning rasmini soldi, o'zi bo'lsa, bemalol uyiga uxlagani ketdi. Lekin it malikani qaytarib eltayotganida darvozadagi butni ko'rib qoldi va shu ondayoq nima gap ekanini payqadi. U, bir bo'lak bo'r olib, shaharning barcha darvozalariga but alomatini qo'yib chiqdi. Bu juda puxta o'ylangan edi: endi kanizak kerak bo'lgan darvozani hech bir kimsa topa olmas edi - axir hamma darvozaga butning rasmi chizilgan edi.

Erta azonda qirol bilan qirolicha kekxa kanizak va butun ofitserlar bilan birga malikaning kechasi itga minib qayoqqa borganini ko'rmoq uchun jo'nadilar.

- Mana bu yerga kelgan ekan! - dedi qirol birinchi eshikdagi but alomatini ko'rib.

- Yo'q, mana bu eshikka kelgan! - dedi qirolicha boshqa darvozadagi butni ko'rib.

- Anavi yerda ham but, bu yerda ham! - dedilar ofitser-lar. Ular qaysi darvozaga qaramasinlar, hammasida ham bo'r bilan chizilgan but alomati bor edi. Shunday qilib, hech qan-day natijaga erisha olmadilar.

Ammo qirolicha faqat aravaga tushib yuruvchigina emas, balki hamma narsaga aqli yetadigan usta bir xotin edi. U xizmatkorlariga o'zining tilla qaychisini va bir parcha shohi keltirishni buyurdi, keyin kichkinagina chiroyli xaltacha tikdi. So'ngra bu xaltachaga qora bug'doyning kepagini soldi va uni malikaning orqasiga bilintirmay bog'lab qo'ydi. Undan keyin malika askarning oldiga borayotganda yo'lma-yo'l oz-ozgina sepilsin uchun xaltachani teshib qo'ydi.

Kechasi it yana paydo bo'ldi, malikani o'zining yelkasiga mindirib askarga eltdi. Askar esa malikani shunday yaxshi ko'rib qoldiki, joni-dili bilan unga uylanishni va shahzoda bo'lishni orzu qildi.

It juda tez chopdi, u kepakning mis qo'rg'ondan tortib askarning uyiga qadar butun yo'l bo'yi to'kilib borganini hech bir sezmedi. Ertalab qirol bilan qirolicha saroydan chiqdilar, yo'lga qaradilar va darhol malikaning qayoqqa borganini bildilar. Askarni tutib, qamoqxona qamatib qo'yidilar.

Askar panjara orqasida uzoq o'tirdi. Qamoqxona juda qorong'i va ko'ngilsiz edi. Bir kun qorovul, askarga:

- Ertaga seni osadilar, - dedi.

This is not registered version of TotalDpsConverter

Askar o'zining urti qo'ltidan qanday qilib qalibsa o'yladi, ammo o'ylab-o'ylab hech narsa topolmadi. Axir askar o'zining ajoyib chaqmoqtoshini uyda unitib qoldirgan edi-da.

Ertasi kuni ertalab askar kichkina tuynukcha yoniga borib, temir panjara orasidan ko'chaga qaradi. Xalq askarni qanday qilib osishlarini ko'rish uchun to'da-to'da bo'lib shahar chetiga borayotgan edi. Do'mbiralalar chalindi, lashkarlar o'tdi. Shu vaqtda qamoqxonaning yonidan teri fartuqli, yalang oyoqlariga tufli kiygan qandaydir bir yamoqchi bola chopib o'tdi. U sakrab-sakrab chopardi, birdan uning bir tuflisi chiqib ketib, to'g'ri askar yotgan qamoqxonaning panjarasiga kelib urildi.

- Hay, yigitcha, shoshilma! - deb qichqirdi askar. - Men hali bu yerdaman, mensiz u yerda hech ish qilisholmaydi! Agarda sen mening uyimga chopib borib, chaqmoqtoshni olib kelsang, men senga to'rt tanga beraman. Qani, tez bo'! Oyog'ingni qo'lingga olib yugur!

Yigitcha to'rt tangani olishdan toymasdi, chaqmoqtoshni keltirish uchun o'qday otildi, uni tezda olib keldi, askarga topshirdi va... Bundan nima kelib chiqqanini eshiting.

Shahar chekkasida dor qurilgan. Uning atrofida askarlar va to'da-to'da xalq turardi. Qirol va qirolicha haybatli taxtda o'tirardilar. Qarshida sudyalalar va kengashchilar o'tirardi. Shu onda askarni dor zinasiga keltirdilar, jallod uning bo'yniga sirtmoqni solmoqchi edi, askar bir minut sabr qilishni so'radi...

- Men bir tamaki chekib olay, axir bu mening hayotimda eng so'nggi chekish bo'ladi-da, - dedi.

Bu mamlakatda shunday bir odat bor edi: gunohkorni jazolamasdan ilgari hamma vaqt uning qanday bo'lmasin bir arzimagan talabini bajo etardilar.

Shuning uchun qirol askarning so'zini qaytarolmadi. Askar o'zining chaqmoqtoshini chiqarib o'tchaqarga bir urdi, ikki urdi, uch urdi - birdan uning oldida uchala it paydo bo'ldi: birining ko'zi piyoladay, ikkinchisidiki tegirmon toshiday, uchinchisidiki - gumbazday edi.

- Qani, sirtmoqdan qutilishga yordam qiling! - dedi ularga askar.

Shu chog' har uch it sudyalarga va kengashchilarga tashlandi: unisining oyog'idan, bunisining burnidan tishlab, bir necha metr balandga otdilarki, yerga tushish bilan hammalari chil-parchin bo'lib ketdilar.

- Meni qo'ying! Men istamayman! - deb qichqirdi qirol, lekin eng katta it uni qirolicha bilan birga ushlab olib, har ikkalasini ham osmonga irg'itdi. Askarlar ham qo'rqib ketdi, xalq bo'lsa:

- Yashasin askar! Askarjon, bizning qirolimiz bo'l, chi-royli malikani o'zingga xotinlikka ol! - deb qichqirdi.

Askarni qirol aravasiga o'tqizdilar, uch it bo'lsa arava oldi-da o'yin tushib, "yashasin" deb vovillashardi... Bolalar hushtak chalaridilar, askarlar esa qo'llarini ko'tarib, ta'zim qilardilar. Malika mis qo'rg'ondan chiqdi va qirolicha bo'ldi. Albatta, u juda xursand edi.

To'y bazmi bir haftaga cho'zildi. Uchchala it stolda o'tirib yedilar, ichdilar va o'zlarining kattakon ko'zlarini o'ynatdilar.